



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 325/2014-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť R. I. A., zastúpeného advokátom JUDr. I. V., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 29/2012 z 31. októbra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. I. A. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. marca 2014 doručená sťažnosť R. I. A. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 29/2012 z 31. októbra 2013, ktorou žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa: R. I. A... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo/29/2012 z 31. októbra 2013 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo/29/2012 z 31. októbra 2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi: R. I. A... priznáva náhradu trov konania v sume 340,89 € pozostávajúce z odmeny za dva právne úkony po 134,00 € (prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť), paušálnej náhrady hotových výdavkov v sume 16,08 € (2 x 8,04) a 20 % DPH, ktoré je povinný zaplatiť Najvyšší súd SR na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ako vyplýva zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a k nej pripojených príloh, sťažovateľ bol ako žalovaný účastníkom konania vedeného pred Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 27 Cb 230/2008, v ktorom sa Regionálna poľnohospodárska a potravinárska komora Košice (ďalej aj „žalobca“), domáhala proti sťažovateľovi zaplata sumy 1 743,11 € s príslušenstvom z titulu nezaplatených členských príspevkov sťažovateľa za obdobie rokov 2006, 2007 a alikvotnú časť roku 2008 do 30. apríla 2008, keď členstvo sťažovateľa zaniklo na základe jeho žiadosti o zrušenie členstva v komore. Povinnosť platiť členské príspevky sťažovateľa a jeho výška sa riadila systémom platenia členských príspevkov pre Regionálnu poľnohospodársku a potravinársku komoru Košice schváleným valným zhromaždením 28. júna 2005.

Sťažovateľ žiadal žalobu zamietnuť predovšetkým s poukazom na to, že pôvodná právna úprava regulujúca členstvo u žalovaného [zákon Slovenskej národnej rady č. 30/1992 Zb. o Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komore (ďalej aj „zákon č. 30/1992 Zb.“)] ako členstvo povinné bola zákonom č. 546/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 30/1992 Zb. o Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komore

v znení zákona č. 448/2001 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. januára 2005, zmenená na členstvo dobrovoľné, sťažovateľ nikdy o členstvo u žalovaného nepožiadaval a jeho povinné (nútené) členstvo zaniklo zmenou právnej úpravy, pretože táto nestanovovala automatický vznik dobrovoľného členstva.

Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 27 Cb 230/2008-52 zo 4. augusta 2009 tak, že zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi sumu 1 743,21 € s príslušenstvom a náhradu trov konania. Vychádzal z toho, že sťažovateľ bol pred zmenou právnej úpravy členom žalovaného a toto členstvo mu mohlo zaniknúť len na základe písomnej žiadosti o zrušenie členstva. Sťažovateľ však o zrušenie členstva požiadaval až v roku 2008. Ani zo zmenenej právnej úpravy nemožno vyvodit', že k zániku členstva došlo inak.

Na odvolanie sťažovateľa Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 3 Cob 154/2009-74 z 8. decembra 2009 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd sa síce stotožnil s právnym posúdením veci okresným súdom, avšak v dôsledku nesprávneho označenia žalovaného v žalobe predstavujúceho nedostatok návrhu na začatie konania, ktorý nebol okresným súdom odstránený, jeho rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň krajský súd uložil okresnému súdu v ďalšom priebehu konania posúdiť aj právnu subjektivitu a aktívnu vecnú legitimitáciu žalobcu, vychádzajúc zo zákona č. 30/1992 Zb., stanov žalobcu a stanov Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory.

Okresný súd vo veci znova rozhodol rozsudkom č. k. 27 Cb 230/2008-110 z 2. marca 2011. Opäť zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi sumu 1 743,21 € s príslušenstvom a náhradu trov konania. Okrem spresnenia obchodného mena sťažovateľa sa zaoberal aj námietkou sťažovateľa, podľa ktorej žalobca označený ako „*Regionálna poľnohospodárska a potravinárska komora Košice...*“ nemá spôsobilosť byť účastníkom konania. Dospel však k záveru, že takto označený subjekt je spôsobilý byť účastníkom občianskeho súdneho konania [§ 19 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)], pretože má spôsobilosť mať práva a povinnosti (§ 7 ods. 1 a § 18 Občianskeho zákonníka). Podľa § 5 ods. 1 a 2 zákona č. 30/1992 Zb. v územných častiach určených stanovami pôsobia regionálne

komory, ktoré utvárajú členovia komory s bydliskom (sídлом) v územnom obvode, pričom regionálna komora vzniká rozhodnutím ustanovujúceho valného zhromaždenia o jej založení, prijatím stanov a zvolením orgánov. V prípade žalobcu sa ustanovujúce valné zhromaždenie konalo 3. júla 1992 a boli na ňom schválené stanovy i zvolené orgány. V zmysle týchto stanov je Regionálna poľnohospodárska a potravinárska komora Košice štrukturálnou a organizačnou súčasťou Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, ktorá je neštátnou verejnoprávnou samosprávnou inštitúciou zriadenou zákonom (čl. 1 bod 1) a je právnickou osobou (čl. 1 bod 5 stanov). Preto je žalobca subjektom s právnou subjektivitou.

Krajský súd rozsudkom č. k. 3 Cob 130/2011-128 zo 14. marca 2012 rozsudok okresného súdu č. k. 27 Cb 230/2008-110 z 2. marca 2011 ako vecne správny potvrdil a účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Vo vzťahu k jedinej odvolacej námietke sťažovateľa, ktorou bol nedostatok právnej subjektivity žalobcu, krajský súd po tom, čo poukázal na dôvody rozhodnutia súdu prvého stupňa, uviedol, že zo znenia zákonných ustanovení citovaných súdom prvého stupňa vyplýva, že vznik regionálnych komôr je upravený zákonom tak, že tieto vznikajú rozhodnutím ustanovujúceho valného zhromaždenia o ich založení, prijatím stanov a zvolením orgánov (stalo sa tak 3. júla 1992). Hoci žalobca nevznikol priamo zákonom (ako samotná Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora), vznikol však postupom upraveným samostatným zákonom, ktorý umožňoval vznik regionálnych komôr ako samostatných právnických osôb s tým, že stanovil postup ich vzniku. Takýto postup nebol nikdy vyhlásený za neplatný, sťažovateľ v priebehu konania netvrdil, že by rozhodnutia o vzniku žalobcu boli zrušené, treba ich preto považovať naďalej za platné a žalobcu za subjekt s právnou subjektivitou i procesnou spôsobilosťou.

Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ dovolanie, pričom jeho prípustnosť odôvodnil podľa § 237 písm. b) OSP, t. j. tým, že ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, a dovolanie odôvodnil podľa § 241 ods. 2 písm. c) OSP tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Podstata argumentácie sťažovateľa použitá v dovolaní spočívala

v tom, že žalobca je iba organizačnou zložkou Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory a v súdnom konaní mal byť žalobca označený ako Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, pretože iný subjekt nemá právnu subjektivitu. Zriadením regionálnej komory ako organizačnej zložky Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory nezískava regionálna komora právnu subjektivitu.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Obdo 29/2012 z 31. októbra 2013 dovolanie sťažovateľa odmietol, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné [§ 218 ods. 1 písm. c) OSP v spojení s § 243b ods. 5 OSP], a žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznal. Vychádzal z toho, že žalobca je oprávnený vystupovať v občianskom súdnom konaní samostatne, a preto nie je daná opodstatnenosť dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. b) OSP, a dovolací súd nezistil ani iné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali prípustnosť dovolania podľa ďalších ustanovení § 237 OSP. Pretože dovolanie nie je prípustné, nemohol ho najvyšší súd ani vecne preskúmať z hľadiska sťažovateľom namietanej správnosti právneho posúdenia veci.

Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 29/2012 z 31. októbra 2013 nadobudlo právoplatnosť 17. januára 2014.

Sťažovateľ sťažnosť doručení ústavnému súdu smerujúcu proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 29/2012 z 31. októbra 2013, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, odôvodnil tým, že najvyšší súd tieto jeho práva porušil, ak dovolanie sťažovateľa meritórne neprerokoval napriek tomu, že bolo prípustné. Prípustnosť dovolania sťažovateľa posúdil najvyšší súd nesprávne, neobstojí jeho názor, podľa ktorého je žalobca právnickou osobou, ktorá nadobudla právnu subjektivitu postupom uvedeným zákonom. Rozporuplný výklad zákona č. 30/1992 Zb. a všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka najvyšším súdom sa prieči dosiaľ zaužívanému konformnému výkladu o vzniku právnickej osoby. Postup najvyššieho súdu nesvedčí o jeho snahe plniť si úlohu poskytnúť sťažovateľovi súdnu ochranu, je naopak neprípustne formalistický, pokiaľ ide o výklad hmotného práva s dopadom na nespravodlivé

riešenie veci sťažovateľa. Podľa presvedčenia sťažovateľa s poukazom na § 18 Občianskeho zákonníka pre vznik právnických osôb podľa osobitného zákona musí byť splnená podmienka hmotného práva v tom, že tento osobitný zákon musí exaktne ustanoviť vznik určitej konkrétnej právnickej osoby. Právnické osoby musia mať majetkovú samostatnosť, zodpovednosť za právne úkony urobené v mene právnickej osoby; spôsobilosť na práva a povinnosti právnickej osoby musí byť odlišná od právnej subjektivity osôb, ktoré právnickú osobu tvoria; vnútorná organizačná štruktúra právnickej osoby, jej štatút alebo stanovy, musia presne určiť, ktoré osoby a v akom rozsahu sú oprávnené v mene právnickej osoby robiť právne úkony. S ohľadom na § 18 ods. 2 písm. d) Občianskeho zákonníka sú právnickými osobami subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon a iné osoby zriadené priamo zákonom. Žiadne ustanovenie zákona č. 30/1992 Zb. neustanovuje, že regionálne komory sú právnické osoby. Pokiaľ tento zákon spomína regionálne komory (§ 5 ods. 1), toto ustanovenie je potrebné vykladať tak, že regionálne komory pôsobia v štruktúrach Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory. To, že by regionálna komora bola právnickou osobou, neustanovujú ani stanovy Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory. Iba to, že stanovy samotnej regionálnej komory vyhlasujú túto regionálnu komoru za právnickú osobu, nič nemení na závere, že právnu subjektivitu jej zákon nepriznáva a jej vznik ani nepredpokladá. Pokiaľ žalobca v konaní vystupoval ako účastník konania napriek tomu, že nemal spôsobilosť účastníkom konania byť, potom bolo i dovolanie sťažovateľa posúdené ako prípustné a malo byť aj meritórne prerokované.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Najvyšší súd uznesenie sp. zn. 4 Obdo 29/2012 z 31. októbra 2013 odôvodnil v podstate takto:

„... Z citovaných ustanovení vyplýva, že spôsobilosť byť účastníkom konania znamená mať procesné práva a povinnosti. Ide o procesnú subjektivitu, ktorá splýva so subjektivitou hmotnoprávnou, ktorú upravuje predovšetkým Občiansky zákonník v spojitosti s Obchodným zákonníkom. Spôsobilosť byť účastníkom konania a procesná spôsobilosť právnických osôb vzniká a zaniká zároveň. Zákon môže ustanoviť, že určitý subjekt je právnickou osobou, ktorý za právnickú osobu vyhlási. Môže tiež ustanoviť, že právnickou osobou je subjekt, ktorý výslovne (expressis verbis) za právnickú osobu neoznačí ale jej prizná vlastnosti, ktoré sú charakteristické pre právnické osoby. Medzi takéto vlastnosti patrí určenie názvu a sídla, vlastná organizačná štruktúra, vymedzenie orgánu, ktorý je oprávnený právnickú osobu riadiť a konať jej menom v právnych vzťahoch (štatutárny orgán), vymedzenie majetku slúžiaceho na plnenie jej úloh a vlastná zodpovednosť za majetkovú ujmu spôsobenú inému.

V predmetnej veci je účastníkom konania na strane žalobcu Regionálna poľnohospodárska a potravinárska komora Košice, ktorá vznikla 3. júla 1992 rozhodnutím ustanovujúceho valného zhromaždenia o jej založení, prijatím stanov a zvolením orgánov v súlade s ustanovením § 5 ods. 2 zákona č. 30/1992 Zb. o Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komore. Z hľadiska posúdenia dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. b/ OSP nie je podstatné, či žalobca má hmotnoprávnu aktívnu legitimáciu, teda či je nositeľom práva uplatneného v konaní ale skutočnosť, či žalobca má procesnú spôsobilosť byť účastníkom konania. Dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, že žalobca je právnickou osobou, ktorá nadobudla právnu subjektivitu postupom uvedeným v zákone, v dôsledku čoho má aj procesnú spôsobilosť byť účastníkom konania. Žalobca má názov, sídlo, vlastnú organizačnú štruktúru, vymedzenie štatutárneho orgánu ako aj vymedzenie majetku slúžiaceho na plnenie jej úloh. Vo vlastných stanovách konštatuje, že je právnickou osobou, ktorá sa nezapisuje do obchodného registra. Žalobca je oprávnený v občianskom súdnom konaní vystupovať samostatne, a preto nie je daná opodstatnenosť dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. b/ O. s. p. Dovolací súd nezistil skutočnosti, ktoré by opodstatňovali prípustnosť dovolania podľa ďalších ustanovení § 237 OSP. ...

Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné podľa § 238 O. s. p. ani v zmysle § 237 O. s. p., preto dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu podľa § 218 ods. 1 písm. c/ OSP v spojení s § 243b ods. 5 veta prvá OSP odmietol.“

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 29/2012 z 31. októbra 2013 tým, že najvyšší súd jeho dovolanie odmietol, hoci podľa sťažovateľa boli splnené podmienky jeho prípustnosti.

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 1998).

Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa.

Podľa § 237 písm. b) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak... b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania...

Podľa § 19 OSP spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

Podľa § 20 OSP každý môže pred súdom ako účastník samostatne konať (procesná spôsobilosť) v tom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti.

Podľa § 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby.

Podľa § 18 ods. 2 Občianskeho zákonníka právnickými osobami sú: a) združenia fyzických alebo právnických osôb, b) účelové združenia majetku, c) jednotky územnej samosprávy, d) iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon.

Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 30/1992 Zb. je Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora neštátna, verejnoprávna a samospráva inštitúcia, ktorej poslaním je uplatňovanie oprávnených spoločných záujmov svojich členov pri tvorbe hospodárskej a sociálnej politiky, účasť na jej uskutočňovaní a podpora a ochrana podnikania svojich členov v záujme rozvoja a zveľad'ovanie poľnohospodárstva a potravinárstva v Slovenskej republike.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 30/1992 Zb. v okresoch, prípadne iných územných častiach určených stanovami pôsobia regionálne komory, ktoré utvárajú členovia komory so sídlom (bydliskom v jej územnom obvode; ak má člen komory pracoviská (závody, prevádzkarne) v územnom obvode viacerých regionálnych komôr, môže sa zúčastňovať na činnosti každej z nich.

Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 30/1992 Zb. regionálna komora vzniká rozhodnutím ustanovujúceho valného zhromaždenia o jej založení, prijatím stanov a zvolením orgánov. Spôsob zvolania a ďalšie podmienky konania ustanovujúceho valného zhromaždenia regionálnej komory a spôsob jej rozhodovania upravujú stanovy komory.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov

viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Ako vyplýva zo sťažnosti, sťažovateľ svoju argumentáciu založil na tvrdení, že pre záver o tom, že subjekt je právnickou osobou, je významné iba to, či takýto subjekt je niektorým zo subjektov uvedených v § 18 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pretože podľa názoru sťažovateľa iný subjekt právnickou osobou byť nemôže. Najvyšší súd zastáva názor, podľa ktorého pre posúdenie otázky, či subjekt je právnickou osobou, je významné to, či mu zákon priznáva vlastnosti, ktoré sú charakteristické pre právnické osoby (najmä názov, sídlo, organizačná štruktúra, štatutárny orgán, majetok slúžiaci na plnenie úloh, vlastná zodpovednosť za ujmu spôsobenú inému).

Zákon môže ustanoviť, že určitý subjekt je právnickou osobou nielen tým, že tento subjekt za právnickú osobu výslovne vyhlási, ale aj tým, že danému subjektu prizná vlastnosti, ktorými je právnická osoba charakteristická a ktoré možno vyvodiť z ustanovení Občianskeho zákonníka, tak ako ich vymedzil aj najvyšší súd.

Už len preto, že žalobca v konaní vedenom proti sťažovateľovi tieto vlastnosti spĺňal, nemožno dospieť k záveru, že rozhodnutie najvyššieho súdu je založené na takej interpretácii citovaných ustanovení, ktorá by bola nezlučiteľná s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Navyše, tak ako to uviedol krajský súd v uznesení č. k. 3 Cob 130/2011-128 zo 14. marca 2012, žalobca vznikol postupom upraveným zákonom č. 30/1992 Zb., ktorý umožňoval vznik regionálnych komôr, a takýto postup nebol nikdy vyhlásený za neplatný, rozhodnutie o vzniku žalobcu nebolo zrušené, a preto ho treba považovať naďalej za platné.

Ústavný súd považuje pre posúdenie konformnosti výkladu dotknutých ustanovení najvyšším súdom za významnú aj samotnú povahu Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory. Ako na to poukázali všeobecné súdy už v priebehu konania, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora je neštátnou verejnoprávnou samosprávnou inštitúciou, ktorej poslaním je okrem iného aj uplatňovanie oprávnených spoločných záujmov svojich členov a ochrana ich podnikania v záujme rozvoja a zveľaďovanie poľnohospodárstva a potravinárstva v Slovenskej republike (§ 1 ods. 2 zákona č. 30/1992 Zb.).

Podľa č. 29 ods. 1 ústavy právo slobodne sa združovať sa zaručuje. Každý má právo spolu s inými sa združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach.

Podľa čl. 37 ods. 1 ústavy každý má právo sa slobodne združovať s inými na ochranu svojich hospodárskych a sociálnych záujmov.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora je samosprávnou inštitúciou, prostredníctvom ktorej realizujú jej členovia i svoje základné právo združovať sa s inými na ochranu svojich hospodárskych a sociálnych záujmov. Sloboda takéhoto združovania a princípy liberality sa spájajú so základnými charakteristikami demokratickej spoločnosti a z nich plynúcimi spoločenskými tendenciami. Štát v tejto oblasti nepresadzuje nevyhnutnosť striktnej kontroly štátnou mocou, ponecháva samospráve voľnosť, ktorá je predpokladom realizácie základných práv jej členov. Vychádzajúc z týchto princíпов, je potrebné posudzovať aj rozhodnutia samosprávnych orgánov smerujúcich ku vzniku nových subjektov (vrátane ich rozhodnutí o vzniku právnických osôb) zriaďovaných v medziach a pre dosiahnutie legitímnych cieľov samosprávy, z ktorých jedným je nepochybne aj ochrana hospodárskych a sociálnych záujmov ich členov. Tento prístup vyžaduje takéto rozhodnutia rešpektovať, pokiaľ nie sú v rozpore s právnymi predpismi (čl. 2 ústavy).

Pokiaľ teda najvyšší súd uprednostnil pri aplikácii dotknutých zákonných ustanovení taký ich výklad, ktorý zohľadňuje charakteristiku žalobcu i Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory z hľadiska ich povahy a postavenia pred formalistickým výkladom

§ 18 ods. 2 písm. d) Občianskeho zákonníka, ktorý považuje za správny sťažovateľ, nemohol postupovať spôsobom, ktorý by poprel princípy demokratického právneho štátu, či porušil základné práva sťažovateľa. Naopak, najvyšší súd takýmto výkladom aplikovaných právnych predpisov nastolil medzi účastníkmi pri riešení ich sporu spravodlivú rovnováhu, ktorú uprednostnil pred formalistickým prístupom.

Pokiaľ sťažovateľ v sťažnosti naznačil, že nárok mala proti nemu v konaní uplatniť Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, ide o otázku aktívnej vecnej legitímácie, a nie právnej subjektivity žalobcu. Z hľadiska posúdenia dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. b) OSP je však skutočne nepodstatné, či žalobca má hmotnoprávnu aktívnu legitímáciu (je nositeľom práva uplatneného v konaní). Touto otázkou by sa dovolací súd mohol zaoberať iba za predpokladu prípustnosti dovolania.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci. Iba skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľovho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

Pretože ústavný súd nepovažoval právny názor najvyššieho súdu, ktorým odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľa, za arbitrárny, svojvoľný a jeho rozhodnutie za také, ktoré by bolo založené na takom výklade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich postup dovolacieho súdu, ktorý by popieral ich účel a zmysel, nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením práv sťažovateľa a postupom najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa. Z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľa odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd podľa § 25 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júna 2014